

Tentamen QCB 3

7 juli 2006, 9:00-12:00 uur, A. van der Avoird

Vraagstuk 1

Het Be atoom heeft grondtoestand $1s^2 2s^2$, dus het molecuul BeH_2 heeft vier valentie-elektronen: twee van Be en een van ieder H atoom. De $1s$ core elektronen op het Be atoom laten we buiten beschouwing. Voor de valentie-elektronen construeren we symmetrie-aangepaste MO's, uitgaande van de $2s$, $2p_x$, $2p_y$ en $2p_z$ orbitals op Be en de orbitals $1s_A$ en $1s_B$ van de H atomen H_A en H_B .

Neem aan dat het BeH_2 molecuul lineair is met het Be atoom in de oorsprong en de H atomen op de z -as, H_A op de positie $(0, 0, R)$ en H_B op de positie $(0, 0, -R)$. De symmetriegroep die we gebruiken is D_{2h} ; de karaktertabel van deze groep is:

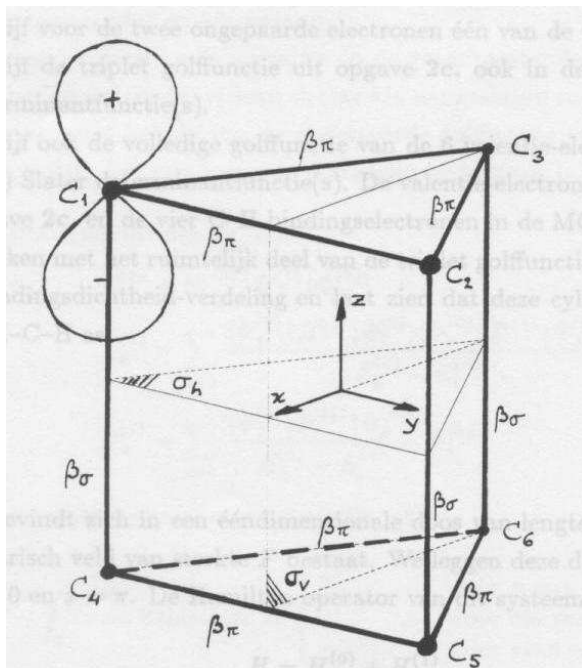
D_{2h}	E	C_{2x}	C_{2y}	C_{2z}	σ_{xy}	σ_{xz}	σ_{yz}	i
A_g	1	1	1	1	1	1	1	1
A_u	1	1	1	1	-1	-1	-1	-1
B_{1g}	1	1	-1	-1	-1	-1	1	1
B_{1u}	1	1	-1	-1	1	1	-1	-1
B_{2g}	1	-1	1	-1	-1	1	-1	1
B_{2u}	1	-1	1	-1	1	-1	1	-1
B_{3g}	1	-1	-1	1	1	-1	-1	1
B_{3u}	1	-1	-1	1	-1	1	1	-1

waarin E de eenheidsoperatie is, $C_{2\alpha}$ een tweetallige rotatie om de α -as, $\sigma_{\alpha\beta}$ een spiegeling in het $\alpha\beta$ vlak ($\alpha, \beta = x, y, z$) en i de inversie.

- 1a.** Maak symmetrie-aangepaste lineaire combinaties van de atomaire orbitals (SALC's) en zet deze in een tabel met hun symmetrie-labels. Gebruik bij voorkeur voor de labels de notatie uit de karaktertabel. Als alternatief mag je ook de $+/-$ symmetrie onder elk van de drie spiegelvlakken aangeven.
- 1b.** Welke SALC's vormen bonding en antibonding MO's, welke blijven non-bonding?
- 1c.** Schrijf de golffuncties op van de twee bonding MO's σ_1 en σ_2 . Neem aan dat alle coëfficiënten van de SALC's in deze MO's absolute waarde 1 hebben. Vul dus voor elk van deze coëfficiënten de waarde $+1$ of -1 in, passend bij het bonding karakter van de MO.
- 1d.** Welke symmetrie hebben deze twee bonding MO's?
- 1e.** Maak twee lineaire combinaties van de bonding MO's σ_1 en σ_2 zodanig dat de $1s_B$ orbital wegvalt uit de ene en de $1s_A$ orbital uit de andere combinatie.

- 1f.** Dit zijn bonding MO's die zijn gelocaliseerd op de binding van het Be atoom met H_A , respectievelijk H_B . Bekijk de Be orbitals in deze MO's. Herken je deze orbitals? Wat zijn het?
- 1g.** Schrijf twee vier-elektron golffuncties op voor de bindingselektronen, een met de symmetrie-aangepaste bonding MO's σ_1 en σ_2 en een met de gelocaliseerde MO's.
- 1h.** Laat zien dat de twee vier-elektron golffuncties uit opgave **1g.** equivalent zijn.

Vraagstuk 2

Het molecuul 'prismaan' C_6H_6 bevat twee op elkaar gestapelde gelijkzijdige C_3 -ringen, zie tekening, beide parallel aan het xy -vlak. We bekijken alleen de bindingen tussen de $2p_z$ orbitals op de zes C-atomen (getekend voor C_1), met behulp van de Hückel methode. Neem aan dat de resonantie-integralen voor de π -bindingen binnen elk van de C_3 -ringen gelijk zijn aan β_π . Voor de verticale σ -bindingen C_1-C_4 , C_2-C_5 en C_3-C_6 tussen de ringen zijn de resonantie-integralen gelijk aan β_σ . Neem voor de Hückel parameters: $\alpha = -10$, $\beta_\pi = -4$ en $\beta_\sigma = +5$.

- 2a. Schrijf de H-matrix op in de Hückel benadering met de gegeven integralen (voor de genoemde $2p_z$ orbitals).
- 2b. Bereken met behulp van MATLAB de MO-energieën van dit molecuul en schrijf deze op in vier cijfers.
- 2c. Het molecuul heeft drietallige symmetrie: een C_3 -as en drie verticale spiegelvlakken σ_v , σ'_v , σ''_v , en een horizontaal spiegelvlak σ_h , symmetriegroep D_{3h} . Deze groep heeft de een-dimensionale irreducibele representaties (irrep's) A'_1 , A'_2 , A''_1 , A''_2 en de twee-dimensionale irrep's E' en E'' . Kun je aan de MO-energieën zien welke MO's horen bij de een-dimensionale irrep's en welke bij de twee-dimensionale irrep's? Zo ja, geef dit aan.

Vraagstuk 3

We hebben SCF berekeningen uitgevoerd met het programma GAUSSIAN voor de moleculen NH en N₂H₂.

De resultaten hiervan kunnen worden bekeken in de *.log files. Deze files zijn te downloaden vanaf: <http://www.theochem.ru.nl/~avda> via de link: Tentamen QCB 3.

In deze opgave worden een aantal korte vragen over deze berekeningen gesteld.

Voor NH, kijk in de output NH.LOG en beantwoord de volgende vragen:

- 3a. Bekijk de coördinaten van de atomen. Langs welke coördinaat-as ligt het molecuul?
- 3b. Wat is de optimale NH bindingslengte?

Het neutrale molecuul NH heeft een spin triplet grondtoestand ($S = 1$). Bekijk de coëfficiënten van de MO's met alpha spin en die van de MO's met beta spin.

- 3c. Welke van de MO's met alpha spin zijn bezet? En welke MO's met beta spin? Verklaar waarom dit zo is.
- 3d. Welke bezette MO's nemen deel aan de NH binding? Wat voor type binding (symmetrie) is dit?
N.B. Let op de coördinaten van het H atoom ten opzichte van het N atoom.
- 3e. Wat is het karakter van de π -MO's? Hoeveel elektronen zitten in deze MO's? Welke spin hebben deze elektronen? Verklaar waarom dit zo is.

Twee moleculen NH vormen het molecuul N₂H₂. Hiervan bestaan drie stabiele isomeren: trans-HN=NH, cis-HN=NH en N-NH₂. Kijk in de outputs transHNNH.LOG, cisHNNH.LOG en NNH2.LOG en beantwoord de volgende vragen:

- 3f. Welk isomeer van N₂H₂ is het meest stabiel? Welk het minst stabiel? Wat zijn de verschillen in de elektronische energie E(RHF) van deze isomeren?
- 3g. Hoe kun je zien dat elk van deze isomeren correspondeert met een energie-minimum?
- 3h. Trans-HN=NH is een vlak molecuul met symmetriegroep C_{2h} . Bekijk de atoomcoördinaten nadat deze symmetrie is bepaald door GAUSSIAN. In welk coördinaatvlak ligt dan het molecuul?

- 3i.** Maak een schets van de structuur van trans-HN=NH.
- 3j.** Bekijk de MO-coëfficiënten van trans-HN=NH. Waar bevinden zich de elektronen in de twee MO's met de laagste energie?
- 3k.** Trans-HN=NH heeft een dubbele N=N binding. Welke MO is de π -bonding MO? (Geef nummer en energie). Hoe zie je dat?

De isomeren trans-HN=NH en N-NH₂ kunnen in elkaar overgaan via een overgangstoestand ("transition state") waarin een H-atoom "verhuist" van het ene naar het andere N-atoom. De output van de MO-berekening aan deze overgangstoestand staat in saddle.LOG.

- 3l.** Hoe kun je zien in deze output dat dit inderdaad een echte overgangstoestand is?
- 3m.** Wat is de activerings-energie ten opzichte van trans-HN=NH als we alleen naar de elektronische energie E(RHF) kijken?
- 3n.** Kijk naar het antwoord van vraag **3f**. Is de reactie trans-HN=NH $\rightarrow$ N-NH₂ endotherm of exotherm?